

ΑΓΓΕΛΙΑ ΘΑΝΑΤΟΥ

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀγγέλλει τὸν θάνατον τοῦ ξένου ἐταίρου **Edouard Herriot** καὶ σκιαγραφεῖ, ὡς κατωτέρω, δι' ὀλίγων τὴν δρᾶσιν καὶ τὸ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος κατ' ἐπανάληψιν ἐπιδειχθὲν ἐνδιαφέρον αὐτοῦ.

Μετὰ πολλῆς λύπης ἀνακοινῶ καὶ ἐπισήμως τῇ Ἀκαδημίᾳ τὸν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐν Αὐγών τῆς Γαλλίας ἐπισυμβάντα θάνατον τοῦ ἐπιφανοῦς ξένου ἐταίρου αὐτῆς Ἐδουάρδου Ἑρριώ. Ὁ μεταστὰς ὑπῆρξε μὲν κατὰ κύριον λόγον πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ δὴ διαπρεπέστατος, κυριαρχήσας ἐπὶ μακρὸν ἐν τῇ γαλλικῇ πολιτικῇ σκηνῇ, διατελέσας δις πρωθυπουργός, ἐπὶ μακρὸν δὲ καὶ πρόεδρος τῆς βουλῆς καὶ τῆς ἐθνοσυνελεύσεως καὶ ἰσόβιος δήμαρχος τῆς Αὐγών, ἀλλ' ἔχων πνεῦμα βαθύ, πολυμερές καὶ πολύκαρπον, γαλουχηθὲν καὶ ἐκτραφέν ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας ἐν ταῖς κλασσικαῖς σπουδαῖς καὶ ἰδίᾳ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, διεκρίθη ἐξόχως καὶ ὡς φιλόλογος καὶ φιλόσοφος καὶ ἱστορικὸς καὶ ὡς μύστης τῆς μουσικῆς καὶ ἀνεδείχθη ἐκ τῶν κορυφαίων ἀνθρωπιστῶν. Εἰς ἡλικίαν 21 ἐτῶν, τῷ 1893, νεαρός, ἀπόφοιτος τῆς φιλολογίας, ἤρξατο διδάσκων ἑλληνικὴν φιλολογίαν ἐν Νάντη, τῷ δὲ 1896 ἐν Αὐγών, ἐνθα διωρίσθη καθηγητὴς καὶ ἐγκατεστάθη ἔκτοτε μονίμως. Διαπρεπὴς συγγραφεύς, συνέγραψε πολλὰ καὶ ποικίλα συγγράμματα, ὧν τὸ πρῶτον «Φύλων ὁ Ἑβραῖος ἢ Σχολὴ τῆς Ἀλεξανδρείας», ἐν ἡλικίᾳ 21 ἐτῶν. Μύστης δ', ὡς ἐρρήθη, τῆς μουσικῆς καὶ ἐρμηνευτὴς, συνέγραψε ἀρίστην μελέτην περὶ τοῦ Μπετόβεν.

Ἀλλ' ἐκεῖνο, ὅπερ προκαλεῖ τὸ ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον ἡμῶν καὶ τὸ εὐλαβὲς μνημόσυνον τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρός, εἶναι ὅτι ὑπῆρξεν ἔνθερος θιασώτης τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ εἰλικρινὴς φίλος τῆς Ἑλλάδος. Βαθὺς μελετητὴς καὶ ἐρμηνευτὴς τῆς πλατωνικῆς φιλοσοφίας ἀφιέρωσεν εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα θαυμασίας σελίδας ἐν αἷς πάλ्लεται δι' αὐτὴν ὁ ἀγνότερος ἐνθουσιασμός καὶ ἡ θερμότερα λατρεία, τὸ δὲ θαυμάσιον ἔργον του «Ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς ἐλαίας» («sous l'olivier») ἀποτελεῖ ὑπέροχον ἐκδήλωσιν τῆς τοιαύτης ψυχικῆς διαθέσεώς του.

Εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων φιλοσόφων, ὡς ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ, εὔρε τὰς ἀσαλεύτους ἀρχάς, αἵτινες τὸν ἐστήριξαν εἰς τὴν πολιτικὴν του σταδιοδρομίαν, καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν τοῦ Πλάτωνος τὴν ἐνίσχυσίν του εἰς τὴν στάσιν, ἣν ἐτήρησε κατὰ τὴν πτωσίαν του ἐκ τοῦ πρωθυπουργικοῦ ἀξιώματος ἕξ αἰτίας τοῦ ζητήματος τῶν πολεμικῶν χρεῶν.

Ἀλλ' ἡ ἀγάπη τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρός δὲν περιορίζετο μόνον εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἐπεξετείνετο ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν νεωτέραν, τὴν σύγχρονον, τῆς ὁποίας ὑπῆρξε πάντοτε σταθερὸς καὶ πιστὸς φίλος. Τὴν σταθερότητα αὐτὴν ἐκτιμῶμεν ὅλως ἰδιαίτερος σήμερον, ὅποτε δυστυχῶς βλέπομεν πόσον τρεπτὸν καὶ ἀμφίβολον εἶναι τὸ εὐγενὲς τοῦτο συναίσθημα.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους ἡ μὲν Ἀκαδημία ἐξέλεξε τῷ 1933 τὸν ἐπιφανῆ ἄνδρα ξένον ἐταῖρον αὐτῆς, πάντες δ' ἡμεῖς καὶ οἱ μεταγενέστεροι θὰ διατηρήσωμεν ἐπὶ μῆκιστον μετὰ βαθυτάτης τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης τὴν σεπτὴν μνήμην αὐτοῦ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΜΕΛΟΥΣ

ΚΛΑΣΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.—Τὸ προοίμιον τῶν «Κυπρίων ἐπῶν». Ἡ σημασία του διὰ τὴν πνευματικὴν ἱστορίαν, ὑπὸ Χρ. Ἰ. Καρούζου.

Ι. Εἰσαγωγικὴ σημείωσις. Ὅπως εἶναι γνωστόν, ὑπὸ τὸν τίτλον «Κύπρια» μνημονεύεται συχνὰ ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς ἔπος, τοῦ ὁποῦ ἐλάχιστα ἀποσπάσματα ἔχουν σωθῆ, ἀλλὰ τοῦ ὁποῦ γνωρίζομεν μὲ ἀρκετὴν ἀκρίβειαν τὸ περιεχόμενον. Ἀνήκει εἰς τὸν λεγόμενον «ἐπικὸν κύκλον» καὶ ὁ «ἄδηλος» ποιητὴς τῶν χαρακτηρίζεται ὡς «εἷς... τῶν κυκλικῶν»¹. ὀρίζονται δέ, ἀπὸ παλαιὸν σχολιαστὴν, ὡς κυκλικοὶ ποιηταί, «οἱ τὰ κύκλῳ τῆς Ἰλιάδος, ἢ τὰ πρῶτα ἢ τὰ μεταγενέστερα ἐξ αὐτῶν τῶν Ὀμηρικῶν συγγράμματα»².

Τὴν ὕλην τοῦ ἔπους τούτου, ὅπως καὶ τῶν ἄλλων κυκλικῶν, μαθάνομεν μὲ κάποιαν συνοχὴν μόνον ἀπὸ τὴν ἐπιτομὴν τῆς Χρηστομαθείας τοῦ Πρόκλου· ἄλλως, ἀπὸ τὰ ὀλίγα ἀποσπάσματα καὶ τὰς μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων περὶ ὀρισμένων λεπτομερειῶν, δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐννοήσωμεν καὶ νὰ ἀποκαταστήσωμεν τὴν ἀλληλουχίαν τῶν γεγονότων³. Ἀπὸ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Πρόκλου βλέπομεν, ὅτι τὰ «Κύπρια», εἰς 11 βιβλία, ἔναντι τῶν 24 τῆς Ἰλιάδος, διηγοῦντο ὅσα γεγονότα τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου προηγήθησαν ἀπὸ ἐκεῖνα πὺν περιγράφει ἡ Ἰλιάς (δηλ. ἀπὸ τὴν μῆνιν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τὰς συνεπειὰς τῆς), ἀλλὰ καὶ τὴν προῖστορίαν τῶν καὶ τὴν ἀπωτάτην αἰτίαν τοῦ πολέμου. Εἶναι δὲ αὐτονόητον διὰ ποιητὴν ἀρχαίων, καὶ μάλιστα ποιητὴν τῶν ἀρχαϊκῶν χρόνων, ὅτι ἡ ἀπωτάτη ἀρχὴ γεγονότος τόσοσιν συνταρακτικοῦ, ὅπως ἦτο εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἀρχαϊκῶν Ἑλλήνων ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος καὶ τὰ τρομακτικὰ ἐπακόλουθά του, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ζητηθῇ εἰς αὐτόβουλον ἐνέργειαν τῶν ἀνθρώπων ἀλλὰ εἰς τὴν θέλησιν τῶν θεῶν.

Ἦρχιζε λοιπὸν ἡ διήγησις τῶν «Κυπρίων» μὲ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Διὸς νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν Γῆν ἀπὸ τὸ μέγα βάρος τῶν μυριάδων ἀνθρώπων πὺν τῆς ἐπέεξε τὰ στήθη. Πρὸς χάριν

¹ Τὰ ἀποσπάσματα τοῦ ἐπικοῦ κύκλου καὶ αἱ σχετικαὶ ἀρχαῖαι μαρτυρίαι ἔχουν συγκεντρωθῇ εἰς Ε. ΒΕΤΗΕ, *Homer II* (Leipzig 1922) σελ. 149 ἔ. (δὲν εἶδα τὴν 2αν ἔκδ., 1929) καὶ ΤΗ. ΑΛΛΕΝ, *Homeri opera V* (*Bibl. Oxon.* 1952) σελ. 93 ἔ. (παλαιότεραι ἢ ἐλλιπέστεραι αἱ συλλογαὶ ΚΙΝΚΕΙ, ΛΟΕΒ *Class. Libr.* κλπ.). Ὁ ἀνωτέρω μνημονεύμενος ὀρισμός, ἀπὸ σχολιαστὴν τοῦ Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρ., ΒΕΤΗΕ σελ. 149 ἀρ. 1 (πρβλ. καὶ σελ. 200) ΑΛΛΕΝ σελ. 117. Μεγαλυτέραν χρονικὴν καὶ θεματικὴν ἔκτασιν ἔδιδεν εἰς τὸν ἐπικὸν κύκλον ἡ Χρηστομάθεια τοῦ Πρόκλου *Bethe* 148/3 (καὶ 200 ἔ.) ΑΛΛΕΝ 96 ἔ.—Ἀφορμὴν εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας σκέψεις ἔδωσαν τὰ κατωτέρω μνημονεύμενα ἔργα τοῦ Κ. REINHARDT καὶ τοῦ Ο. GIGON.

² ΒΕΤΗΕ ἔ. ἀ. 207. Δοκιμὴν ἀποκαταστάσεως, ἢτοι «ἀποκαθάρσεως καὶ συμπληρώσεως» τῆς υποθέσεως τῶν διαφορῶν ἐπῶν τοῦ Τρωϊκοῦ κύκλου διὰ συνδυασμοῦ τῆς περιλήψεως τοῦ Πρόκλου μὲ τὰς ἄλλας ἀμέσους ἢ ἐμμέσους μαρτυρίας, βλ. αὐτ. σ. 194-200.